

19 november 2010

Integrations- och jämställdhetsdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över Bortom fagert tal – om bristande tillgänglighet som diskriminering (Ds 2010:20)

Dyslexiförbundet FMLS överlämnar följande synpunkter på departementspromemorian *Bortom fagert tal – om bristande tillgänglighet som diskriminering* (Ds 2010:20).

Dyslexiförbundet FMLS är ett handikappförbund som organiserar personer med funktionshindret läs- och skrivsvårigheter/dyslexi och matematiksvårigheter/dyskalkyli samt bevakar och tillvaratar deras intressen.

Skolverket har angivit att cirka 6-8 procent av eleverna i grundskolan har svåra läs- och skrivsvårigheter. Man räknar med stöd av olika screeningsundersökningar med att 4-5 procent av befolkningen har dyslexi. Beträffande dyskalkyli är både diagnos och förekomst av mer osäker natur och omfattning.

Generella synpunkter

Vi välkomnar förslaget att ett förbud mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning införs i diskrimineringslagen. Vi delar också uppfattningen att diskrimineringen kan ta sig uttryck i underlåtelse att vidta åtgärder för bättre tillgänglighet. Vi tillstyrker utredningens förslag om att förbudet mot diskriminering ska gälla inom alla de samhällsområden som i dag omfattas av diskrimineringslagens tillämpningsområden.

Vi beklagar dock att viktiga samhällsområden som det politiska livet, rättsväsendet och allmän samhällsinformation, som inte är tjänster, inte omfattas av lagen.

Vi tillstyrker även utredningens förslag om att begreppet funktionshinder ersätts med funktionsnedsättning i de lagar som berörs.

Synpunkter på begreppet tillgänglighet

I förordningen (2001:526) om myndigheternas ansvar för genomförandet av handikappolitiken används begreppet tillgänglighet. Där står att tillgängligheten i huvudsak kan hänföras till den fysiska miljön, information, kommunikation, transporter samt stöd och service. Det är entydigt att även ”information” omfattas av tillgänglighetsbegreppet.

Vi saknar dock ett tydliggörande om att tillgänglig information också innefattar anpassad information som t ex lättläst text. Det är viktigt att klargöra att begrepp som ”anpassade format” inte bara avser tekniska anpassningar eller tolkning utan även språklig anpassning till god svenska, exkluderande av onödig engelska och formatet lättläst.

Synpunkter på vissa avsnitt

Kap 10.

Dialog om en politik för universell utformning

Det perspektivskifte som riksdagen fastställde i propositionen ”Från patient till medborgare” år 2000 har tyvärr ännu inte fått genomslag i politik och samhällsliv.

Dyslexiförbundet FMLS välkomnar därför förslaget om en politik för universell utformning. Den norska modellen kan tjäna som förebild.

Universell utformning är en stark utgångspunkt för samhällsplanering. Universell utformning tar berör hela befolkningen och pekar inte ut de som omfattas av en diskrimineringslagstiftning.

Otillgänglighet för personer med funktionsnedsättning, hanteras idag tyvärr ofta som individuella problem kopplade till individen, vilket ett rubricerat perspektivskifte radikalt skulle förändra – till det bättre för den enskilda samhällsmedborgaren oavsett funktionsnedsättning eller ej.

Kap 12.

Konsekvens och kostnadsanalys

Dyslexiförbundet FMLS delar utredarens bedömning att förslagen i huvudsak egentligen inte medför några nya krav, som redan inte är lagstadgade på annat håll. De kostnader som uppstår i samband med detta diskrimineringslagens förtydligande, torde med andra ord i huvudsak vara följder av tidigare undfallenhet beträffande redan gällande lagkrav. De farhågor som uttryckts för att detta skulle orsaka orimliga nya kostnader, torde vara överdrivna. Den långsiktiga ekonomiska vinsten, både för den enskilde, för utbudaren av tjänster mm, men framförallt för samhället i stort, bedömer vi vara mångfalt större.

Tillgänglighet till kommunikation

Utredaren behandlar här främst frågan hur e-tjänster som t ex deklarationsärenden och biljettbokningar kan bli tillgängliga. Utredaren diskuterar detta från enbart teknisk utgångspunkt. Det är viktigt att påminna sig om att informationen i e-tjänsterna inte blir tillgänglig för alla om inte också själva språket har hög grad av tillgänglighet och kan fås i olika format, uppläst eller i lättläst form.

Med vänlig hälsning

Dyslexiförbundet FMLS

Bengt-Erik Johansson
Ordförande

Sven Eklöf
kanslichef